

ע"פ 21970/06 - מדינת ישראל נגד מפעת 1965 (1987) בע"מ

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"פ 22-06-21970 מדינת ישראל נ' מפעת 1965 (1987) בע"מ
תיק חיזוני:

בפני כבוד השופט הבכירה, ברנט-אב"ד
כבוד השופט בורנשטיין
כבוד השופט מיכלס
המערערת מדינת ישראל
נגד
המשיבה מפעת 1965 (1987) בע"מ

פסק דין
השופט ע' מיכלס:

"האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא משופע ממנה. ה الكرקע, המים, האויר הם היסודות לקיום האנושי. במסגרת 'מנהל' הפרט והחברה את כל מעגל חייהם [...] הם הבסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איות החיים נקבעת על-פי איקות הסביבה. אם לא נשמר על הסביבה, הסביבה לא תשמור علينا. מכאן החשיבות הרבה - לכל פרט ופרט ולהחברה כלל - בשמירה על איקותה של הסביבה שבה מתנהלים חיינו".

[בג"ץ 4128/02 אדם טבע ודין - אגודה הישראלית להגנת הסביבה נ' ראש-ממשלה ישראל, בפסקה 10 (16.3.2004)]

1. ערעור על פסק דין של בית המשפט השלום בפתח תקווה מיום 22.4.22, בת"פ 18587-02-19 אליו צורף לבקשת המשיבה ת"פ 22481-04-17, במסגרתו נמנע בית משפט קמא מהרשעת המשיבה, לאחר שהודתה בעירות שוייחסו לה שני כתבי האישום. הערעור מופנה כנגד החלטת בית משפט קמא להימנע מהרשעת המשיבה, באופן שאף מנע הן את האפשרות להטיל עליה Kens כספי והן התחייבות לתקופה מקסימלית של 3 שנים.

רקע

2. המשיבה היא תאגיד בתחום האיסוף, שינוי וטיפול בפסולת מסוימים, ובניהול והפעלת תחנות מעבר. נגד המשיבה ואחרים הוגשו שני כתבי אישום, בהם יוחסו לה עבירות סביבתיות וUBEIROT מתחום רישיון העסקיים. ביום 5.5.2021, בעיצוםם של דינוי ההוכחות, חזרה בה המשיבה MCPERTHA, ובמסגרת הסדר דין שכלל את תיקון שני כתבי

עמוד 1

האישום, הודתה בביצוע העבירות הבאות: בת"פ 18587-02-19 - **הפעלת תחנת מעבר שלא כדין**, לפי סעיפים 14 ו- 10 לחוק רישיון עסקים, התשכ"ח-1968 (להלן: **חוק רישיון עסקים**) ביחד עם תקנות 2(1), 2(5), 2(6), 2(7), 5(2), 6(1), 6(2), לתקנות רישיון עסקים (תחנת מעבר לפוסולת), תשנ"ח-1998 (להלן: **תקנות רישיון עסקים**) (עבירה נenschת); **אי נקייה באמצעות אמצעים**, לפי תקנות 12, 3 ו-4 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מأتרים לסלוק פסולות) - תש"ן-1990 (להלן: **תקנות למניעת מפגעים**) ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: **חוק העונשין**) (עבירה נenschת); **గրימת זיהום אויר בלתי סביר**, לפי סעיף 63(א)(1), 63(ה) ו-3(א) לחוק אויר נקי, תשס"ח-2008 (להלן: **חוק אויר נקי**) ותקנה 2 לתקנות למניעת מפגעים ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין (ריבוי עבירות); **גראמת ריח חזק או בלתי סביר**, לפי סעיפים 11(א) (1) ו- (3) לחוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961 (להלן: **חוק למניעת מפגעים**) ביחד עם תקנה 2 לתקנות למניעת מפגעים (ריבוי עבירות); **זיהום מים**, לפי סעיפים 20כ(א) ו- 20ב לחוק המים, התשי"ט - 1959 (להלן: **חוק המים**) (ריבוי עבירות); **השלכת פסולת** ו- **פסולת גושית ולכלוך רשות הרבים**, לפי סעיפים 2, 4, 13(ב)(1) ו- 13(ג)(1)(א) לחוק שימירת הניקיון, תשמ"ד - 1984 (להלן: **חוק שימירת הניקיון**) ביחד עם סעיף 29 לחוק העונשין (ריבוי עבירות). בת"פ 22481-04-17 - **הפרה או אי קיום תנאים ברישוں עסק**, לפי סעיפים 4, 7 ו-14 לחוק רישיון עסקים.

3. לאחר שנקבע שביצעה את העבירות מבלי להרשעה, הוטלו על המשיבה ביום 27.4.2022 העונשים הבאים: התחייבות למשך שנה בסכום כולל של 2,440,400 ₪ להימנע מביצוע עבירות שונות; פיצוי בסך של 1,000,000 ₪ לטבות הקrown לשמירה על הניקיון; הפעלת התחייבות כספית בסך 979,300 ₪ שהוטלה עליה בתיק קודם (ת"פ 17984-11-11); צו סגירה קבוע של תחנת ירחיב, בהתאם להוראות סעיף 16 לחוק רישיון עסקים; צו פינוי לתחנת ריחיב, בהתאם להוראות סעיף 14א לחוק שמירה על הניקיון.

18587-02-19 ת"פ למשיבה הרלוונטיות העובדות תמצית

4. כתוב האישום בתיק זה, אשר תוקן ביום 25.12.2019 הוגש נגד המשיבה ונגד 6 נאשמים נוספים. המהלך העובדתי עולה שהמשיבה היא חברה הרשותה כדין בישראל ובבעלותה תחנת מעבר לפסולת מעורבת במועצה אזורית חוף השaron (להלן: תחנת תל יצחק), המשמשת מקום מרכזי לקליטת פסולת ביתית וגזם בתחום אזור השaron. כמוות האשפה הביתה הנקלעת בתחנה מיידי יומן עומדת על כ- 1,200 עד 1,500 טון. עסק של מיין ועיבוד פסולת הוא עסק הטעון רישיון בהתאם לצו רישיון עסקים. בתאריך 14.07.2014 ניתן נגד המשיבה צו שיפוטי במסגרת ת"פ (פ"ת) 17984-11-11 המבוסס על הסכמאות המשיבה עם המוערת, לפיו על המשיבה היה להסדיר לא יותר מ- 28 חודשים ממועד גזר הדין את כל דרישות תנאי המסגר בתחנות המעבר לפסולת מעורבת, לפי פריט 5.1 לצו רישיון עסקים ולקבל רישיון עסק והיתר בניה בהתאם. עוד מצוין כי תוקף הצו הווארך על ידי בית המשפט (השופטת א' דניאל) פעמיים (בימים 15.12.2016 ו- 03.07.2017), זאת עד ליום 03.11.2017, כאשר במסגרת הארכות הותנו תנאים נוספים, ובهم התcheinבות שלא יוציאו מפגעים סביבתיים במהלך ותפעול תחנת המעבר.

מעובדות כתוב האישום המתוקן עולה שבין השנים 2014-2017, הפעיל המשיבה ויתר הנאים את תחנת המעבר באופן לקוי תוך יצירת מגעים סבכתיים חמורים של זיהום מים, זיהום אוויר, זיהום הקרקע, ריח חזק ובלתי סביר. פסולת שהושלכה ברבים ולא כל התשתיות הדרשות על פי דין. בו הימר זרמו תשתיות אל מחוץ לשטח המתחנה

לרשות הרבים; נמצאה חריגה גבוהה מערבי הסף המאושרם להזמנה למערכות ביוב מרכזיות; ב-7 מועדים שונים אירעו בתחנת המעבר שריפות שנמשכו מספר ימים, לרבות של פסולת גושית ופלסטייק, שגרמו לזמן אוורן חזק, כאשר המשיבה המשיכה להשילר פסולת נוספת ולהפעיל את תחנת המעבר בניגוד להנחיות שקיבלה מהמשרד לאיכות הסביבה; באחת הפעמים זרמו תשטיפים עם ריכוזי מזהמים גבוהים אל נחל רעננה, התערבו במים קולחין ומשם זרמו אל מורד נחל פולג עד חיבור נחל דרור; במועדים אחרים זרמו תשטיפים לנחל פולג; עוד עולה שבתקנות הממצאים הוצאה למשיבה ולנאשימים אחרים בתאריך 20.1.2016 מכתב התראה, אולם גם לאחר מועד זה נמצאו ליקויים סביבתיים חמורים ב- 14 מועדים נוספים.

תמצית עובדות כתוב האישום בתיק המצורף - ת"פ 17-04-22481

5. כתוב אישום זה הוגש בחודש אפריל 2017 נגד המשיבה ונגד 23 נאשימים נוספים. מהרകע לכותב האישום עולה שבבעלות המשיבה הייתה תחנת מעבר לפסולת יבשה ביישוב ירחב (להלן: תחנת ירחב), שפעלה על פי רישיון עסק אשר ניתן לה על ידי מועצה אזורית דרום השרון ביום 6.12.13 (להלן: רישיון העסק) ותוקפו מיום 22.12.13 ועד ליום 31.12.18. המשיבה התקשרה לצורך הפעלת התחנה עם חברה פרטית, שהואשמה אף היא יחד עם המשיבה בכתב האישום, לרבות קליטה, מיוון, מחזור, טיפול בפסולת, הובלה, הטמנה ואחזקקה. במספר מועדים שפורטו בכתב האישום הפעיל המשיבה ונאשימים נוספים, לרבות החברה הפרטית, את תחנת ירחב ללא כל התשתיות הדרושות על-פי דין, תוך הפרת התנאים ברישיון העסק, ובכלל זה ביצוע עבירות הקשורות לפסולת אשר עברה את גובה הגדר, פרצות בגדר וגלישה של פסולת אל מחוץ לתחנה לרשות הרבים.

גזר הדין של בית משפט קמא

6. גזר הדין ניתן בעניינים של המשיבה ושל נאם 2, שהוא הבעלים ונושא משרה של המשיבה ובתחנות המעביר מושא שני כתבי האישום. בעניינה של המשיבה ציין בית משפט קמא את התנהלותה הביעיתית ואת ההפרה החוזרת ונשנית של שורה ארוכה של הוראות חוק חשובות שגרמו לפגיעה בסביבה. בהינתן עברה הפלילי של המשיבה, הכוללת הרשעה קודמת לשנת 2014 בעבירות זהות, והרשעה נספת בעבירות של תכנון ובניה מחדש יולי 2018, בחן בית משפט קמא האם יש מקום בנסיבות העניין לסיים את ההליך הפלילי הנוכחי המתנהל נגדה תוך ביטול הרשותה, והשיב על שאלה זו בחיבורו, תוך שהפנה לפסקת בית משפט העליון ברע"פ 8487/11 מדינת ישראל נ' מדינת ישראל (2.4.2015)(להלן: רע"פ נמלי ישראל) ובדן"פ 8062/12 מדינת ישראל נ' חברת נמלי ישראל (23.10.2012) (להלן: רע"פ נמלי ישראל) על הרצינליים העומדים בבסיס האפשרות להימנע מהרשעת תאגיד, ובכלל זה הפגיעה عمד בית המשפט העליון על הרצינליים העומדים בbasis האפשרות להימנע מהרשעת תאגיד, ובכלל זה הפגיעה האפשרית במוניטין העסקי שרכש תאגיד והשלכות הפגיעה על עתידו העסקי; פגעה בשם התוב של התאגיד עלולה לגרום ברצונם של אחרים להתקשרות עמו, כגון עובדים, לקוחות ובעלי עניין. אשר לעבירה עצמה, צוין כי אין מניעה לבחון את חומרתה ותוצאותיה של הפגיעה, כשם שניתן לבחון את חומרתה של עבירה אחרת עבר אדם בשර ודם. יחד עם זאת, קבע בית משפט קמא כי שיקומו של תאגיד אינו כשיקומו שלבשר ודם, שיקרו הוא במאז להבטיח כי לא ישוב העברי לסתורו וכן בתרומה לחברה על-ידי פעולות בעלות אופי חיובי.

אשר לאינטראס הציבורי שבחימנעות מרשות המשיבה, התחשב בית משפט קמא בעובדות הבאות: המשיבה מעסיקה מאות עובדים וזה עתה נרכשה בסכום גבוה על ידי חברת בורסאית; התרומות חיובית ממר רוז'ינסקי (סגן יוער הדירקטוריון ואחד הבעלים שליטה בחברה הבורסאית שרכשה 65% ממניות המשיבה) ומכוונתו; קיומו של רישיון זמני לתחנה בתל אביב והעובדת שהמדינה ממשיכה להתר למשיבה לעבוד מולה; פגעה אפשרית עתידית. בית משפט קמא ציין כי המסמכים שהובאו לפניו, וכן דברי מר רוז'ינסקי, מלמדים שתאגיד שהורשע בדיון בשלוש שנים האחרונות, בצד עבירות מסווג העבירות בהן הודה המשיבה, יכול להיות בקשרים מרובים בתפתחות העסקית ולהפסיד התקשרות של "קול קורא" של מאות מיליון שקלים. צוין אף שמהראיות שהוצעו עליה שהמדינה זוקקה לגופים פרטיים על מנת לקדם את הליך מיון הפסולת והקמות תחנות מעבר, והמשיבה, למרות העבירות בהן הודהה במרוצת השנים, ממשיכה להוות פרטנר לעובודה עם המדינה. נקבע שעל אף שאין ממשימות הדבר שנייה להתר למשיבה לעשות "כל העולה על רוחה" ולבור על החוק, עדין יש לאפשר לה לקדם את עסקיה בהתאם להוראות החוק, בהינתן האינטראס הציבורי הכללי. מתוך כך דחה בית משפט קמא את החשש להעברת מסר בעיתוי כפועל ויצא של ביטול הרשעה.

עוד נמצא שהמדינה בחרה להמשיך ולהתקשר עם המשיבה על אף קיומו של כתב האישום, כאשר ביום התחנה בתל אביב היא תחנה עובדת, לאחר שנחתם עמה הסכם הפעלה חדש לשדרוג התחנה. בית משפט קמא הכיר בכך שקיים קושי משמעותי במילוי ופינוי פסולת, כאשר מהעדויות עליה שמדינה ישראל מפגרת אחר מדינות מתקדמות בעולם באופן משמעותי בהקשר זה. עוד צוין שכיוון המשיבה נרכשה על ידי חברת אשר מעוניינת להצעידה קדימה, והרשעה עלולה להוביל, גם אם לא באופן אוטומטי, לביטול הרכישה ולהציג קושי בהתקשרות במכרזים עתידיים. מטעמים אלו סבר בית משפט קמא שיש מקום להימנע מרשות המשיבה, ולצד זאת לגזר עליה פיצוי הולם. כן נמצא להפעיל את ההתחייבות הכספית שהוטלה עליה בתיק קודם.

nymoki العرעור

7. לטענת המערערת טעה בית משפט קמא משמנו מלהרשיע את המשיבה, בהינתן שהמשיבה הועמדה לדין בשני תיקים נפרדים; בהינתן שהמשיבה הורשעה בעבר פעמיים בעבירות דומות; חומרת העבירות והפגיעה הציבור הכספי לחיות חיים בריאות בסביבה נקייה מזיהומים ומפגעים, כאשר לראיית המערערת פגעה המשיבה בערכיהם אלו ובאינטרס הציבורי באופן משמעותי. נטען כי בית משפט קמא התעלם מההלהכה המושರשת שלפיה הימנעות מרשות תאגיד תעשה רק במקרים חריגים ביותר, כאשר במקרה זה לא צלה המשיבה את המשוכות הגבוהות במיוחד שהציגה הפסיקה ביחס להימנעות מרשות תאגיד. קר, הטענה בדבר חשש לפגיעה בהתמודדות עתידית במכרזים נתונה בעלמא ומילא נדחתה בפסקה. בפרט אמרו הדברים אשר הנימוק המרכזי להימנעות מרשות נסב על מתן אפשרות למשיבה לקבל תמיכה כספית בסך עשרות מיליון ל"מ מהמשרד להגנת הסביבה במסגרת "קול קורא" שפרסם. נטען כי אין שום משמעות להטמעת תנאי סף של אי-הרשעה במסגרת קול קורא, אם אותו תנאי סף מהווה עילה לבית משפט לביטול הרשעה. עוד נטען שמדינה ישראל אינה תלואה במשיבה לצורך טיפול וקידום משק הפסולת בישראל, ושכל שהמשיבה לא תזכה בכיספי "קול קורא" מהמדינה, יזכו בהם מעמדות אחרות אשר עומדות בתנאי. עוד נטען שקיומו של הליך מכרז וחווינו הוא ערך בפני עצמו.

עוד טענה המערערת לשגיאה שנפלה תחת ידו של בית משפט קמא באופן בו ישם את מבחני הפסיקה בנושא

אי הרשעה. כך נטען כי לא נערך איזון ראוי בין עצמת הפגיעה מההרשות לבין סוג העבירות בהן הורשעת המשיבה והפגיעה המהותית בשיקולי עונשה אחרים, לרבות הרתעת הרכבים והרתעת היחיד. המערערת הלינה אף על העונש שנגזר על המשיבה שכן, לגישתה, פיצויו "הולם בנסיבות המקירה" (כלשון בית משפט קמא) אינו מהוות תחליף להרשעה בדין של מי שביצע עבירה פלילית. זאת, מן הטעם שמדובר בתוצאה שאינה רואיה ואיןיה שוונונית. בהקשר זה אף נטען ש"שיעור תאגידי" אינו עיקרון מוביל המצדיק הימנעות מהרשעה בהיעדר "חריגים".

לבסוף, בבקשת המערערת לקבוע שגגה בית משפט קמא בקביעתו כי אין סבור שבשים ההליך תוך הימנעות מהרשעת המשיבה עלול לצאת מסר לפיו יש להקל עם מי שעובר על החוק. לגישתה, החלטת בית המשפט מעבירה מסר פסול שלפיו שיקולי עונשה ושמירה על האינטרס הציבורי נדחים ככלם מפני שיקולים עסקיים וכדאיות כלכלית צופה פני עתיד של תאגיד רצידיביסט, המבצע עבירות סביבתיות פעם אחר פעם.

ונOTH כל אלו בבקשת המערערת להרשיע את המשיבה, לאמץ את מתחם העונשה שהציגה התביעה ביחס לכל תיק בנפרד, ולגוזר על המשיבה את הסכומים וההתchiaיות שנקבעו בהחלטת בית משפט קמא בשני שינועים: האחד, להמיר את הפיצוי בקנס כספי; השני, להאריך את תקופות ההתחיהיות שהוטלו לתקופה המורובית שניתן להטיל על פי חוק.

8. המשיבה מצהה סמכה ידיה על פסק דין של בית משפט קמא, אשר לגישתה מצא את עמק השווה בין התועלות שתצמיח לציבור כתוצאה ממשיקום החברה, לבין האינטרס הציבורי בהטלת עונש הולם בדמות פיצוי גבוה לצד אי הרשעה. נטען כי מאז ניתן פסק הדין, השלים המשיבה את תיקון תחנת המטרבר בעלות של כ-40 מיליון ₪; כולל העבירות שייחסו למשיבה בוצעו על ידי מפעילה, אשר לא הורשו עוגן אותן עבירות, וממילא הוחלפו לאחר מכן בידי קבוצת בעליים חדשה. נטען שבפועל לא ישאר זכר ממפעيلي החברה שביצעו את העבירות, ואין סכנה להישנות העבירות בעתיד תחת הנהלה החדשה. המשיבה ערלה לפסיקה שלפיה שיקומו של תאגיד אינו חזות הכל, אולם בבקשת להתחשב בכךנו זה לצורך הימנעות מהרשעתה. לגישת המשיבה, ההחלטה שהוצגה מטעם המערערת אינה סותרת את החלטת בית משפט קמא, אלא מחזקת אותה. כן נטען שקיים יחס מידתי וצדוק בין העבירות לבין העונש שנקבע, בשיטם לב לנסיבות המעשים.

9. לאחר שנטנו דעתנו לטיעוני הצדדים אלו שכתבו ואלו שבעל פה, פסק דין של בית משפט קמא, ומסמכים שהוצעו לעוננו, המלכנו למשיבה במהלך הדיון שהתקיים בפניינו לקבל את הערעור. לאחר שסקלה בדבר, הודענו המשיבה ביום 27.11.2022 כי היא עומדת על דעתה כי לא נפללה שגגה בקביעת בית משפט קמא.

דיין

התשתית המשפטית

10. כדי, אין ערכאת הערעור נוטה להתערב בגורם דין של הערכת הדינית, אלא במקרים חריגים בהם נמצא כי

נפלה בגזר הדין טעות מהותית, או שעה שהעונש שנגזר על ידה חורג באופן ממשי מרמת העונשה המקובלת או הראיה בנסיבות דומות [ע"פ 2386/16 נ' מדינת ישראל, פסקה 12 לפסק דין של השופט מוז (30.5.2016)]. כלל זה חולש גם על החלטת הערכאה הדינית לסתות לפחות ממתחם העונשה מטעמי שיקום או על ההחלטה הנוגעת לשום ההלך תוך הימנעות מהרשעת נאשם שאשמו הוכחה.

11. על חשיבות סיום ההליך הפלילי בדרך של הרשות נאשם שאשמו הוכחה עד מה השופט א' פרוקצ'יה בע"פ 5102/03 מדינת ישראל נ' קלין, פסקה 76 (4.9.2007):

"הרשות הפלילית של נאשם שאשמו הוכחה ותוצאותיה, הן מרכיב חיוני בהליך הפלילי; הן נעדו למצות את תכליותו המגוונות: להעביר מסר של הרתעת היחיד והרבבים, ולשווות למעשה העבירה תוויית של מעשה פסול בעיני החברה, שגמול עונשי בצדיו. חברה המבקשת להפעיל את ההליך הפלילי בדרך אפקטיבית, שוויונית והוגנת, מתנסה להשלים עם גישה שיפוטית הפורת נאשים, חדשות לבקרים, מהרשעה פלילתית, אף שאחריותם הפלילתית הוכחה. שhari הרשות היא הביטוי השיפוטי לאחריות הפלילתית שהוכחה, ובludeיה נותרת קביעת אחריות הפלילתית חסраה את החוליה האחורונה, המוסיפה לה את המשמעות המשפטית הנורמטיבית הנדרשת".

כהשלמה לאמירה נוכה זו, קבעה השופט א' פרוקצ'יה בע"פ 9893/06 לאופר נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (31.12.2007) את הרצינול לחיריג אי הרשותה, לפיו:

"המשפט מניח, כי במערכות החיים האנושיים על התפקידיהם, בהתקפותם בהליך הפלילי, עשויים להיווצר מצבים קיצוניים אשר אינם מתאימים להחלט העקרון העונשי הרחב, המחייב הרשותה פלילתית בעקבות הוכחת אשמה. במצבים חריגים מיוחדים ויצויא-דופן, כאשר עשוי להיווצר פער בלתי נסבל בין עצמת פגיעה של הרשותה הפלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין תועלתה של הרשותה לאינטרס הציבורי-חברתי הכללי, נתן בידי בית המשפט הכח להחליט כי, חרף אשמו של הנאשם, הוא לא יורשע בדיון".

12. בפסק הדין המנחה, ע"פ 96/2003 כתב נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (להלן: עניין כתוב), שהוזכר בגזר דין של בית משפט קמא, נקבע שהימנעות מהרשעה היא בבחינת "חירג לכלל, שכן משוכח ב;zועה של עבירה יש להרשות שיפוט ד' רבקה-חומרתה של העבירה" [וראו גם ע"פ 1408/18 מדינת ישראל נ' בן דרו, בפסקה 96 לפסק דין של השופט ד' ברק-ארץ (21.8.2021)]. עוד נקבע בעניין כתוב שהימנעות מהרשעה אפשרית בהנסיבות של שני גורמים מרכזיים: האחד, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקירה המסוים על הרשותה בלבד לפגוע באופן מהותי בשיקולי עונשה אחרים. השני, על הרשותה לפגוע פגעה חמורה בשיקום הנאשם, כאשר דרישת ההחלטה היא להוכיח קיומו של נזק קונקרטי בסיסי השיקום שייגרם כתוצאה מהרשעה. אשר לטיב הדרישה לקיומו נזק קונקרטי נקבע ברע"פ 7224/04 פרנסקי נ' מדינת ישראל, בפסקה 10 (10.11.2014) שיש לבסתה היטב בריאות:

"אין לקבל גישה לפיה, די במידה ודאות קרובה לקיומו של נזק קונקרטי כדי להימנע מהרשעתו של הנאשם, יש להציג על כך שהרשעתו של הנאשם תביא "לפגיעה קשה וקונקרטית בסיכון שיקומו", ולבס טענות אלה בתשתית ראייתית מתאימה... אין די בהצגת הסכם עבודה, לפחות הרשעה בפלילים עשויה להשילך על תעסוקתו העתידית של המבוקש" (הדגשה הוספה - הרכיב).

[וראו גם: רע"פ 9118/2012 פריגן נגד מדינת ישראל (01.01.2013); רע"פ 18/2018 בזגלו נ' מדינת ישראל בפסקה 9 (21.10.2018); רע"פ 3589/14 לוזן נ' מדינת ישראל, בפסקה 8 (10.6.2014); רע"פ 18/2017 בצלאל נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (18.04.2018)].

13. עוד יש לציין שניסיונות שונים שנעשו לאורך השנים במטרה להגמיש את הכללים שנקבעו בפסקה לצורך הימנעות מהרשעה של הנאשם בפלילים נדחו על ידי בית המשפט העליון [ראו, מיני רבים: רע"פ 18/2017 הרוש נ' מדינת ישראל, בפסקה 9 (28.11.2018); רע"פ 19/2019 סרости נ' מדינת ישראל, בפסקה 13 (28.10.2019); רע"פ 2327/19 אודארדו נ' מדינת ישראל, בפסקה 11 (19.5.2019); רע"פ 1240/19 בר לוי נ' מדינת ישראל בפסקה 8 (24.3.2019); רע"פ 2937/20 ואלא נ' מדינת ישראל (19.5.2020)].

14. על האפשרות להימנע מהרשעת תאגיד ועל תחולתן של דרכי עבישה של תאגיד דין בית המשפט העליון בהרבה בסוגרת רע"פ נמלי ישראל. כלל שופטי המותב הסכימו כי ניתן להימנע מהרשעה גם כשהנאשם הוא תאגיד, כאשר בדעת רוב נקבע שהאונשים אותם ניתן היה להטיל על התאגיד במרקם של אי הרשעה יהו התcheinבות וחוויב בתשלום פיצוי. על האופן בו ניתן להשתמש בכלי של סיום הליך המתנהל נגד תאגיד בדרך של אי הרשעה עד השופט נ' הנדל ברע"פ 1840/12 עוזר נ' מדינת ישראל, בפסקה 6 (30.4.2013) (להלן: עניין עוזר):

"נדמה כי יש להחיל את כלל "אי הרשעה" ביחס לחברה רק באותו מקרים בהם תוכאת הרשעה אינה עומדת בפרופורציה ומידתיות לנזק שייגרם לחברה. יובהר, כי אם התוצאה של אי הרשעת הנאשם (וכМОВН הכוונה לבגיר) הינה בגדר חריג, תוצאה כזו ככלפי חברה תחול בגדר חריג מצומצם יותר" (הדגשות אין במקור - הרכיב).

וביתר פירוט, בכל הנוגע לעבירות מתחום אייות הסביבה, קבע השופט ע' פוגלמן בرع"פ 12/3515 מדינת ישראל נ' שבתאי, בפסקה 38 (10.9.2013) כדלקמן:

"... כל עוד מדובר בהליך פלילי, מוסיף לחול הכלל הנטווע בפסקיתנו שלפיו הליך שבו הוכחה אשמהו של הנאשם מסתומים בהרשעתו בדיון. ההכרעה אם ראוי להעניר עבירות אלה (כולן או מקצתן) למטרות אכיפה חלופי נתונה למחוקק ולמחוקק המשנה. כל עוד הדבר לא נעשה, קביעת כלל הפו' בדבר הימנעות מהרשעה (אלא בנסיבות חמורות) תגביל את אפשרות הענישה העומדות לרשותו של בית המשפט, תכבד על רשותות אכיפת החוק ותפגע בתכלית הרטעתית החשובה שעלה עמד בית משפט זה ביחס לעבירות אסדריות בכלל, וUBEIRUT AIKOT HSIBBA BETERUT"

במה שמדובר, בפסקה 39, נקבע שכאשר עסקינו בעבירות אסדרתיות של "אחריות קפידה", לעתים "ניתן להקל על הנטול המוטל על כתפי הנאשם להראות את עצמת הפגיעה שתיגרם לו כתוצאה מן הרשעה", אולם זאת תוך התחשבות בחומרת העבירה. עוד נקבע כי "ההלכה, לפיה הימנעות מהרשעה בפלילים היא החרג, בעוד שהכלל הוא הרשעה, נותרה בעינה, גם בסוג זה של עבירות" [רע"פ 8971/15 כל בו חצי חינם בע"מ נ' מדינת ישראל, בפסקה 15 (27.1.2016)]. מכאן, שעל אף הקלה מסוימת בנטול, עדין נדרש נאשם להציגו על קיומו של נזק שיגרם לו, שהוא בעל הסתברות ממשית, זאת בשונה מחשש תיאורטי בלבד להתרחשותו. הדברים אמרו ביתר שאת במקרה דנן, עת הרשעה המשיבה, בין היתר, גם בעבירות מתחום רישיון העסקים, השונות בהוותן מעבירות אחריות הקפידה.

מן הפרט אל הכלל

חומרת העבירות ונסיבות ביצוען

15. המשיבה הרשעה בשני תקים שונים במגוון עבירות לפי חוק רישיון עסקים, חוק אויר נקי, חוק למניעת מפגעים, חוק המים וחוק שמירת הניקיון, אשר די היה בכל אחת מהן בנפרד, לא כל שכן בהצברותן, כדי להציבו על זיהול מתמשך מצדיה בהוראות החוק וביצורם בכללותן. מדובר בעבירות שלא ניתן להגדיר כ"קלות ערף", ומידת פגיעתן באינטרס הציבורי גבוהה. נוסף על כך, הימנעות מהרשעה עלולה להוביל מינה וביה לפגיעה בעונש אותו ניתן להטיל על הפוגע, חרף מעשי החמורים: "הימנעות מהרשעה מגבילה, כאמור, את משרעת הסנקציות העומדת לרשות בית המשפט, ועלולה גם לשדר מסר מקל כלפי הציבור, שאינו עולה בקנה אחד עם המגמה להחמיר הענישה בגין עבירות אלה" [ענין שבתאי, פיסקה 39]. וביתר פירוט -

16. בכל הנוגע למקורות המים, עמד בית המשפט העליון לא אחת על חשיבות השמירה על משאב יקר זה. כך למשל, בע"א 8234/08 מנהלת הרשות הממשלתית למים וביבוב ואח' נ' תDIR-גנ (מתכת) ואח', פיסקה 13 (2.12.2010) קבעה השופטת (כתוארה אז) א' חיוט: "השמירה על מקורות המים בישראל היא אינטראס ציבורית עליון, נוכח מקורות המים המועטים העומדים לרשות המדינה ונוכח מגמת ההידידות של מקורות אלה כתוצאה מתנאי אקלים ושל גורמים שונים נוספים". ובענין אחר נאמר: "פגיעה באיכות החיים באופן של זיהום מים, כאשר מדובר במוקור החיים, שהרי בלי מים אין קיום לכל חי וצומח, היא למעשה פגיעה בחים עצם. רוצה לומר בלשון פשוטה המובנת לכל אדם, מי שמזהם מים... למעשה פוגע בח' בני האדם, משום הפגיעה בבריאות הציבור ובשלומו" [ת"פ (ראל"צ) 3559/07 מדינת ישראל נ' עופות גבריאלי (1991) בע"מ (16.11.2008)]. כנגזרת של המשמעויות הרות הגורל של פגעה במקורות המים, כך נקבעה בפסקה עקבית חשיבות החומרת הענישה בפוגעים באוצרות הטבע בכלל ובמקורות המים בפרט, בין היתר על מנת להגבר את המודעות וליצור הרתעה [ראו למשל: ע"פ (מחוז-נץ') 1038/07 מועצה אזורית מרכם הגליל נ' המשרד לائقות הסביבה צפת, בפסקה (26.6.2007)].

17. תכליתן של עבירות לפי חוק אויר נקי, חוק שמירת הניקיון וחוק למניעת מפגעים - חד היא: לשמר על הטבע ועל איכות הסביבה במדינת ישראל [רע"פ 7861/03 מדינת ישראל נ' המועצה האזורית גליל תחתון (8.5.2006)]. הקושי באכיפת חוקים אלו (למשל במקרים של השלcta פסולת ברשות הרבים), התוצאות הרסניות הנגרמות לטבע, לסביבה ולבני אדם כתוצאה של הפרותם, שלא תמיד נראהות לעין (למשל במקרה של זיהום אויר) כאשר לא אחת מדובר

בנ Zuk בלתי הפיך, מחייבים אכיפה מתמדת וענישה בלתי מתאפשרת כנגד נאים בעבירות אלו. שמירה על הטבע ועל איות הסבירה מחייבת את הרשות לנוהג באותה מידת הקפדה בה פועלות רשות האכיפה לשמירה על הסדר הציבורי ומחייבת את בית המשפט להתייחס במשנה חמורה לאלו המבקשים לפגוע בסביבה ובאיכות החיים של כלל הציבור לצורכי קידום ענייניהם האישיים, לרבות חיסכון בעלות לצורק השאות רוחניים גבויים יותר. על עקרונות אלו עמד השופט א' רובינשטיין ברע"פ 1223/07 מושך נ' מדינת ישראל המשרד לאיות הסבירה, פסקה י"ז (12.2.2007): "הצורך החברתי הגובר בשמירה על משאבי הטבע הולכים ומתדלדים וההכרה בכך שנגרם לכל הציבור בשל זיהום הטבע והסבירה, חייבה את המחוקק לקבוע רמת ענישה משמעותית לעוברים עבירות אלו" [ראו גם רע"פ 362/13 גmil נ' מדינת ישראל, בפסקה 18 לפסק דינו של השופט (כתוארו א' מ无私ר (27.8.2013) ח' מ无私ר (27.8.2013)].

18. כאמור, המשיבה לא הורשעה רק בביצוע עבירות מתחום איות הסבירה, אלא גם בעבירות לפי חוק רישיון עסקים ותקנות רישום עסקים, אשר בדומה לעבירות מתחום איות הסבירה פוגעות, מעצם טיבן וטבען, בשלטון החוק ובסדר הציבורי. מעבר לכך, פוגעות עבירות אלו אף בעקרון השוויון ובהכרות החופשית בשוק העסקים. ריבוי העבירות מסווג זה המובאות לפתחו של בית המשפט והיקף התופעה מחייבים אף הם את בית המשפט לנוקוט ביד קשה ובכך לשקוף את הפסול שבמיעשים, תוך העברת מסר ברור שלפיו אין מדובר בעבירות שנייה להקל ראש בחומרתן. הגם שמדובר בעבירות מסווג "עוון", ועל אף שבמקרים רבים הנאים בעבירות אלו הם אנשים נורמטיביים ונעדרי עבר פלילי, יש להשתמש באפשרות של ביטול ההורשה במסורת, בהתאם לכללים הרגילים שהותוו בפסקה [ראו והשוו: עפ"ג (מחוזי-ח') 20-09-16971 מדינת ישראל נ' איות יוקה חברת ניהול בע"מ ואח' (31.12.20) (להלן: עניין איות יוקה); עפ"ג (מחוזי-ת"א) 11-05-49491 מדינת ישראל המשרד להגנת הסביבה נ' עדי אלבז, (7.11.2011) (להלן: עניין אלבז), שעסק במקרה של הפעלת תחנת מעבר פיראטית מבלי שהתקבלו בגינה כל האישורים וההתירים הנדרשים].

19. ואולם, על חומרת מעשה של המשיבה ניתן ללמוד לא רק מהתכלית החקיקתית העומדת בבסיס העבירות בהן הורשעה, אלא אף מה坦נהלה לארוך השנים. זאת, בהינתן שהמשיבה הורשעה בעבר פעמיים ביצוע עבירות זהות לעבירות בהן הורשעה בהליך הנוכחי ואף הוצאו נגדה צוים שיפוטיים נוספים במסגרת הליכים מנהליים, הקשורים לתחנות מעבר שונות אותן פעולה.

כ"ר, ביום 14.7.2014 הורשעה המשיבה ביצוע עבירות סביבתיות אחרות בתחנת תל יצחק (ת"פ 11-11-17984) לאחר שהפירה מספר הוראות חוק לפי חוק רישיון עסקים; תקנות רישיון עסקים (תחנת מעבר לפסולת); צו רישיון עסקים (עסקים טעוני רישיון), התשנ"ה-1995; חוק למניעת מפגעים, התשכ"א-1961; חוק אויר נקי; תקנות למניעת מפגעים; חוק המים; חוק שמירת הניקיון. על המשיבה הוטל קנס בגין 350,000 ₪, לצד חתימה על התcheinות בסך 979,300 ₪. נוסף על כ"ר נדרשה המשיבה להסדיר את כל הדריש בתחנת תל יצחק בהתאם להוראות הדיין. ביום 2.7.2018 הורשעה המשיבה בפעם השנייה [ת"פ (פ"ת) 66084-03-16], הפעם ביצוע עבירות מתחום התקנון והבנייה בתחנת תל יצחק, והוטל עליה לשלם קנס כספי בסך 60,000 ₪. ביום 7.9.2018 ניתן צו סגירה לתחנת ירחיב, נוכח התנהלות המשיבה.

20. חמורה יתרה נלמדת אף מהעובדת שבסוגרת הרשותה הראשונה התcheinה המשיבה שלא לחזור על מעשה,

אולם לא עמדתה במלתה. ודוק, מעשי המשיבה בהליך הנוכחי אינם בבחינת "מעידה חד פעמית", בהינתן שהפרה מגוון רחב של חוקים, ביצהעה עבירות מסוימים, ולאורך פרק זמן ארוך של מספר שנים, לרבות הפעלת תחנת המעבר לפסולת ללא רישיון מוסדר כדין. הסיבות העומדות בסיס ביצוע עבירות מסווג זה הן על פי רוב כלכליות, ובשל הימשכותן ניתן לומר שקדם להן תכנון מוקדם, או לכל הפחות התעלמות ועכימות עיניים ברמה הגבוהה ביותר.

21. לא נעלם מעני שבתקופה האחרונה פעלת המשיבה לשנות דרכיה ולשפר את התנהלותה. כך, נתען שלפני מספר חדשניים השלים את בניית תחנת המעבר בעלות גובה, בזכות הון עצמי של בעלי החברה, והובטח שעתה היא פועלת לפי אמות המידה המקובלות ועומדת בדרישות החוק. ואולם, בכך לא די ודומה שפעולותיה של המשיבה הם בבחינת מעט מדי ומואוחר מדי. פים לענין זה דברי השופט (כתוארו אז) ח' מלצר ברע"פ 1851/15 י.א גיאל בע"מ נגד מדינת ישראל, פסקה 16 (19.5.2016):

"בעניינו, המבקשים הפעילו במשך שנים את תחנת המעבר שלא כדין, ורק לאחר הגשת כתוב האישום והבקשה לטו סגירה שיפוטי - הם החלו בניסיונות להסדיר את פעילותם. בכך אין ליtan יד. כאשר בעבירות כלכליות מעין אלו עסקין - לקבالت היתרים ורישונות עסק כנדרש, וכן לעמידה בדרישות החוק השונות, כמו להכנת תשתיות נאותות וצדוק מתאים - יש משמעות כלכלית ברורה. הנני סבור איפוא כי לא נפל פגם בפסק דין של בית המשפט המחויז, זאת מאחר, שבנסיבות העניין, הדרך הרואה להתמודד עם מעשיהם של המבקשים אכן הייתה בהטלת קנסות ממשמעותם עליהם, שיקפו, בין היתר, את "היחסון הכלכלי", או היתרונות הכספיים שהשיגו באמצעות העבירות שבביבוצען הodo."

מעבר לאמור, החלפת הבעלים של המשיבה יכול ומצביעה על שינוי מגמה ועל רוח חדשה. ואולם, לאחר שלחברה ישות עצמאית, לא ניתן להלום מצב דברים בו שינוי הבעלים ישפייע על שיקולי הגםול וההרתעה מקום בו אלו מתבקשים.

22. אסכם ואומר כי מגוון העבירות, כמותן, מהותן, חומרתן, התמשכותן לאורך שנים וביצוען שלא בפעם הראשונה, בהינתן הרשעوتיה הקודמות של המשיבה, מknות למשינה משנה חומרה ואין אפשרות לסיטם את ההליכים הפליליים נגדה תוך הימנעות מהרשעטה. נוכח המסקנה אליה הגענתי ניתן לסייע את הדיון בנקודה זו. על אף האמור, ובבחינת למללה מן הצורך מצאת בכל זאת להתייחס, גם אם בתמצית, לתנאי השני, שאף בו לא עומדת המשיבה.

פגיעה חמורה בסיכון השיקום

23. בית משפט קמא נתן משקל רב לפוטנציאל השיקום של המשיבה ולהלכי הבהיראה בהם הchallenge, תוך שצין את שיתוף הפעולה שלה עם המדינה, ותוך שiamiץ את טענותיה שלפיהן המדינה מפגרת לאורך השנים אחר מדיניות מתקדמות בעולם בתחום מין ופינוי פסולת. ואולם, עמדתנו היא שאין די בקיומו של צורך שיקומי עבור החברה על מנת לפטור אותה מהרשעטה בדיין, זאת הן בשל העובדה שלא הוכחה פגעה קונקרטית וממשית בשיקומה, והן בשל השיקולים הרבים העומדים מנגד. בಗזר דין ציין בית המשפט קמא שלושה נימוקים עיקריים שלהשקפותו מלבדים על פגעה אפשרית בשיקום המשיבה ומצדיקים הימנעות מהרשעטה. האחד, הפסד התקשרות של המשיבה במסגרת "קיים קורא" בהיותה "תאגיד אשר הורשע בדיין בשלוש שנים האחרונות, לצבר העבירות בהן הודהה הנאשמת". השני, רצונה

של החברה החדשה שרכשה את המשייה לשקמה. השלישי, קושי של תאגיד מושפע להתקשר במכרזים נוספים.

24. אשר לשיקול הראשון, לא נעלם מעוני שיכול והרשעת המשייה תכבד עליה ואף סביר שיגרמו לה כתוצאה מהך נזקים שונים. ואולם, כפי שהוטעם בע"פ 5672/05 טגר בע"מ נ' מדינת ישראל, פסקה 121 (21.10.2007): "...הרשעה - לעולם נשאת עימה תוצאות לוואי שאין חלק מן הענישה הקונקרטית. עצם הכתמתו של אדם בעברין יש לה השלוות - מהן מבנות ומידות ומהן שתבואה לידי ביטוי בעתיד". בהינתן שהמניע העיקרי לביצוע העבירות הוא כלכלי, סבורים אנו שהימנעות מהרשעה על מנת לסייע במצטצום הפגעה הכלכלית בתאגיד או במנהל התאגיד כתוצאה מההרשעה אינה סבירה, מנוגדת לפסיקה ואף חותרת תחת תכלית החוקיקה. בהמשך כאמור, על מנת שהענישה תהיה אפקטיבית ותיצור הרתעה יש להטיל על התאגיד המושפע ביצוע העבירה סנקציות כלכליות ממשמעות. בטור כר, אין בידנו לקבל אף את טענת המשייה לקושי שמצויה הרשעתה בקבלת התמיכה הכספייה מהמדינה במסגרת "הקול הקורא". לשיטتنا, הימנעות מכוונת מהרשעת תאגיד בעבירות של איות סביבה במטרה לאפשר לואותו תאגיד לעמוד בתנאי "קול קורא" שתכליתו לטפל במפגעים סביבתיים מהווים כשל לוגי שאין בידנו לאמצו. כר, אחת המטרות בהן נקבע בית משפט קמא בהצדיקו את התוצאה אליה הגיע היא מתן אפשרות למשיבת להונאות מכסי המדינה שיחולקו במסגרת "קול קורא". ואולם, באזנה נשימה הטיל בית משפט קמא על המשיבה "פיצו" בסך מיליון ל"י, אותו היא אמרה לשלם למדינה. הפועל היוצא הוא שعقب סיום ההליך ללא הרשעה, תקבל המשיבה כסף המדינה, אותו תוכל להפנות לצורכי תשלום הפיצוי חזרה למדינה. תוצאה זו אינה סבירה בעיניינו.

25. אשר לשיקול השני, לא נטען, ובוודאי שלא הוכח, שהרשעת המשייה תוביל באופן אוטומטי לביטול הרכישה. מעבר לכך, החברה הרוכשת הייתה מודעת למצבה המשפטי של המשייה, לקיומו של עברה פלילי, לקיומם של שני כתבי האישום באותו תחומים, לקיומה של התcheinויות ברת הפעלה ולאפשרות שהמשיבה צטרך לשלם קנס כספי בסכום גבוה. כל אלו לא מנעו מהחברה לרכוש את המשיבה.

אוסיף ואומר שטענות המשיבה שלפיה הרשעתה בפלילים תטייל עליה כותם כבד באופן שעשו להרטיע משקיעים פוטנציאליים מוקנית בעיני, זאת מן הטעם שטענות אלו יפות לכל תאגיד באשר הוא. מכל מקום, זה החשוב, במקרה שלפנינו לא הוכח שהרשעת המשייה תוביל מיניה ובה לביטול הרכישה.

26. גם הטענה שלפיה הרשעתה משיבת תוביל לקשה בתקשרותה במכרזים עתידיים דינה להידחות, זאת במספר נימוקים. האחד, אין מדובר בטענה המייחדת את עניינה של המשיבה בלבד. השני, ככל שהמשיבה אכן עברה הילicy שיקום ושיפור המתקנים, ניתן יהיה להציג עבודות אלו בבא היום בפני ועדת המכרזים. השלישי, וזה העיקרי, אין לצפות מבית המשפט לחתת יד להסתדרת מידע רלוונטי מפני רוכשים או בפני ועדות מכרזים בדרך של הימנעות מהרשעה, כאשר שיקול הדעת ביחס לנפקותה של הרשעה על התאמתו של המציע לביצוע העבודות שבמכרז, נתן לוועדת המכרזים. במקרה שלפנינו על ועדת המכרזים לדעת על חטא העבר של המשיבה בהקשר של איות הסביבה, על כר שניהלה את עסקיה לאורך זמן ללא רישון; כי לא נקטה באמצעות שנדרשו ממנה למנוע את זיהום סביבתי; כי התעלמה מהתראות חוזרות ומהרשעות דומות; וכי כתוצאה ממעשה ומוחදליה נגרם נזק סביבתי במגוון דרכים. לצד כל אלו תשקל הוועדה אף את התנהלותה של המשיבה מאז שהוגש כתוב האישום ואת השיפורים והשינויים בהם לטענתה נקטה בתקופה الأخيرة.

27. נוכח כל האמור ניתן לקבוע כי לא הונחה תשתיית מספיקה להוכחת נזק חריג שייגרם למשיבה כתוצאה מהרשעתה בדיון, בוודאי שלא נזק משמעותי ומשמעותי, לא כל שכן נזק שיש בו כדי להצדיק את העדפת עניינה של המשיבה על פני יתר שיקולי הענישה.

28. בוחנת הפסיקה הנוגעת אף היא אינה מתיחסת עם התוצאה אליה הגיע בית משפט קמא, כאשר פעם אחר פעם נדחו בקשות של תאגידים להימנע מהרשעתם בנסיבות שחלקן קלות יותר וחלקן חמורות מהמקורה שלפניינו. לשם הדוגמא, בرع"פ 6377/18 מ.מ. מפעלי מטמננות מאוחדים (1998) בע"מ נ' מדינת ישראל המשרד להגנת הסביבה (30.1.2019) הורשע תאגיד בעבירה של גרימת ריח חזק או בלתי סביר בשל חלקו בשריפה באתר סילוק פסולת שבערה במשך שבע שעות. בית המשפט השלום אמן הורה על ביטול הרשעה, אולם ערעור המדינה התקבל על ידי בית המשפט המחויז, ופסק דיןנו אישר על ידי בית המשפט העליון. בעניין איות ירoka נדון עניינו של תאגיד שההורשע בשלוש עבירות בניגוד לחוק רישי עסקים ולחוק השמירה על הניקיון, בשל הפרת תנאי רישון עסק והטמנת פסולת שלא כדין. בבקשת התאגיד לסיום ההליך ללא הרשעה נדחתה בבית המשפט השלום. ערעור לבית המשפט המחויז נדחה אף הוא, תוך יישום הכלל שלפיו הימנע מהרשעה לגבי תאגיד אפשרית במקרים נדירים וחריגים ביותר, שלא התקיימו באותו מקרה בהיעדר הוכחה לקיומו של נזק קונקרטי. בע"פ 15-09-11513 (מח' חיפה) יוספיוב נ' מדינת ישראל (23.2.2016) הורשע תאגיד בעבירה בניגוד לחוק רישי עסקים ובשתי עבירות בניגוד לחוק מניעת מפגעים. בבקשת התאגיד לביטול הרשעתו נדחתה הן על ידי הערכאה הדינונית והן על ידי בית המשפט המחויז, בהינתן חומרת העבירות, ריבוי המקרים, היעדר נזק קונקרטי ואי לקיחת אחראיות.

29. קושי נוסף מצאתי בקביעת בית משפט קמא שלפיה אין לראות באירוע הוגש תגמול משום העברת מסר מקל כלפי תאגיד שעובר על החוק. יש לזכור שעסקין בתאגיד שכבר עבר על החוק בעבר והורשע בדיון, אולם בחר, במסגרת שיקולי "עלות - תועלות" לבצע עבירות נוספות. דומה אם כן, שהעונש שהוטל על המשיבה בעבר לא יצר את ההרתעה המתקווה. גישה שלחנית בדמota ביטול הרשעה בכתבבי האישום המאוחרים יותר תפגע בעקרון ההרתעה באופן אנוש, והוא עלולה להוות תמרץ שלילי לתאגידים אחרים שימנעו מלנקוט באמצעות אפקטיבים למניעת הישנות עבירות מסווג זה.

30. עוד מצאתי בעיר כי אני מקבל את הדרך בה הילך בית משפט קמא בנסיבות ליישב בין העדר היכולת להטיל קנס כספי בשל ביטול הרשעה אל מול הצורך לקnow את המשיבה באופן משמעותי. את הקושי פתר בית משפט קמא בדרך של הטלת "פיצוי" כספי בסך מיליון ₪ בלבד הכנס הכספי. פתרון זה, על אף מקוריותו, מוקשה בעניינו זאת במספר טעמים. האחד, כאמור, אחת מהתכליות של סיום ההליך הפלילי בדרך של הרשעה היא מתן אפשרות להטיל עונשים חממים, במקרה זה קנס כספי משמעותי; השני, התכליות העומדות בבסיס הכנס והפיצוי הן שונות, כאשר רכיב הפיצוי אינו מוכר כעונש העומד בפני עצמו, אלא בא להוסיף על כל עונש אחר במטרה להסביר את המצב לקדמותו (סעיף 77(א) לחוק העונשין); השלישי, בהתאם להוראות החוק ניתן לשלם פיצוי במסגרת ההליך הפלילי לאדם ולא למدينة (סעיף 77(א) לחוק העונשין); הרביעי, מילא מגביל החוק את גובה הפיצוי לסכום של 258,000 ₪ לנזק לראו דעת הרוב בדנ"פ 5625/16 קארין נ' בוקובה (13.9.2017)], ומכאן שלא ניתן להטיל "פיצוי" בסכום הגבוה אותו קבע בית משפט קמא, בהיותו חורג מתקורת הפיצוי החוקית [ראו והשוו: ע"פ 7125/15 מדינת ישראל נ' פלוני (20.12.2016), בו הסתייג בית המשפט העליון, גם אם בהערת אגב, מניסיון שנעשה להטיל "הוצאות משפט" מקום בו לא ניתן היה להטיל קנס כספי בהליך שהסתיים "לא הרשעה"].

31. נכון כל האמור, יצא לחברי לקבל את הערוור.

כפי שהובחר לעיל, סוג העבירות בהן הורשעה המשיבה אינו מאפשר ליותר על הרשותה בנסיבות המקרה אליו, לפחות מהתוקף הענישה האחרים. מעבר לכך, לא הוכחה פגיעה ממשית בסיכון שיקומה של המשיבה, וממילא גם אם הייתה מוכחת פגיעה כאמור לא ניתן היה להימנע מהרשעתה בשל הפגיעה בשיקולי הענישה האחרים ובאותן הציבור. בנסיבות אלו יצא לחברי ולהרשיע את המערערת בעבירות בהן הודהה.

אשר לעונש, בהתאם לעמדתה ההגונה של המערערת, יצא לחברי שלא להטעב בגובה התשלום שנקבע על ידי בית משפט קמא (מיליון ל"י), אלא שסכום זה ישולם כקנס, ולא כפיזוי, לטובת הקרן לשימורה על הניקיון.

כפועל יצא של הרשותה המשיבה, יצא לחברי לקבל את עתירת המערערת ולהאריך לתקופה של 3 שנים את משך התחייבויות, בסכומים ובסוג העבירות שנקבעו בהחלטת בית משפט קמא. Umada זו מתבקשת הן בשל הצורך להרtau את המשיבה, שכאמור מושעת ביצוע עבירות מסווג זה שלא בפעם הראשונה, והן לאחר שנמצא כי המשיבה עברה על החוק בתקופה בה עמדה בתקוף התחייבות קודמת [ראו והשוו: עניין אלבז].

כל שהמשיבה אכן עלתה על דרך המלך ושינמה אורחותיה, כפי שהצהירה בפני בית משפט קמא ואף בדיון שנערך לפנינו, ברוי שלא יהיה מקום להפעיל בעתיד את התחייבויות השונות.

השופט הבכיר מ' ברנט - אב"ד:

מצטרפת לפסק דין המעמיק של חברי כב' השופט מיכלס ולהעורות חברי כב' השופט בורנשטיין.

השופט ש' בורנשטיין:

אני מצטרף לפסק דין המעמיק והמפורט של חברי כב' השופט מיכלס, אשר היטיב להציג את השיקולים המצדיקים לבטל את החלטת בית משפט קמא ולסייע את ההליך בהרשעת המשיבה. כמו כן אני מצטרף למסקנותיו לפיה יש להטיל קנס על המשיבה חלף הפיזוי ולמסקנותו בנוגע הארצת תקופת התחייבות.

ניתן היום, ז' שבט תשפ"ג, 29 ינואר 2023, במעמד הצדדים.

מיכל ברנט, שופט בכירה שמואל בורנשטיין, שופט עמית מיכלס, שופט

עמוד 13

כל הזכויות שמורות לאתר פסקי דין - או © verdicts.co.il

